

Program semináře

- 1) **uvedení do tématu** 20. 2.
úvod, nastínění programu semináře, charakteristika a účel odborného textu
výběr tématu, výzkumné otázky
- 2) **heuristika, kritika zdrojů** 6. 3.
informační zdroje (rešerše, bibliografie, databáze, systém knihoven, knihovní katalogy, digitální zdroje, jak pracovat s různými zdroji); kritický přístup k textu (sekundární a primární zdroje, nakládání s nimi, úskalí internetu)
- 3) **obsahové zpracování** 20. 3.
odborné útvary (klíčová slova, abstrakt, resumé, anotace, recenze, studie, monografie, kvalifikační práce); obsahová rovina textu (osnova, úvod, stat' a závěr, váha informací a jejich hierarchizace)
- 4) **etika a citace** 3. 4.
etika práce se zdroji (citace, parafráze); autorský zákon; citace v textu (obecná pravidla, ČSN, různé obory, různé druhy citací)
- 5) **formální zpracování, konečná redakce** 17. 4.
formální úprava textu (nadpisy, odstavce, typy písem), lektura, korektura, recenzní posudek, korektorské značky

Úkoly semináře

- **Seminární úkoly**

- Četba recenzí v ČMM (úkol ze semináře č. 1)
- Zpracování výběrové bibliografie k tématu (úkol ze semináře č. 2)
- Abstrakt a klíčová slova vybraného článku (úkol ze semináře č. 3)
- Citace dle různých norem (úkol ze semináře č. 4)

- **Semestrální práce**

- Vypracování recenze na jednu ze seznamu vybraných knih –
hlasování google
  - – úkol do příštího semináře na 6. 3. 2018

Seznam knih k výběru na recenzi

- SCHMIDT, Ondřej. *Jan z Moravy: zapomenutý Lucemburk na aquilejském stolci*. Praha: Vyšehrad, 2016. 280 stran, ISBN:978-80-7429-741-0.
- ŽŮREK, Václav. *Karel IV.: portrét středověkého vládce*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2018. Česká historie. ISBN 978-80-7422-497-3.
- MCDONOUGH, Frank. *Gestapo: mýtus a realita Hitlerovy tajné policie*. Praha: Vyšehrad, 2016, 292 s. Moderní dějiny. ISBN 978-80-7429-742-7.
- ZÍDEK, Petr. *Hana Benešová: neobyčejný příběh manželky druhého československého prezidenta (1885-1974)*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2014, 287 s., [40] s. obr. příl. ISBN 978-80-242-4681-9.

K semestrálnímu úkolu

- recenze v délce 5 normostran na dříve vybranou publikaci
  - (normostrana = 1 800 znaků)
- forma odevzdání: e-mail
- termín odevzdání: do 20. 5. 2019

Recenze

- písemný kritický posudek uměleckého nebo vědeckého díla
- obsahuje vždy zhodnocení
- může být určena k publikaci
  - posouzení předností a nedostatků dané práce
- nebo jako podklad recenzního řízení

Obsah recenze

- **bibliografické údaje** o hodnocené práci ve formě citace (včetně pořadí vydání, nakladatelství, rozsahu – počet stran podle čísla poslední stránky)
- **popis struktury díla** – názvy oddílů a kapitol, jejich obsah (**stručně**), základní teze autora
- **kontext díla** – informace o autorovi, souvislosti problému, kterým se jeho práce zabývá s uvedením nejdůležitější sekundární literatury, atp.
- znalostí kontextu díla recenzent prokazuje, že je kompetentní hodnotit danou práci

Jádro recenze

- hodnocení práce v širších souvislostech (interdisciplinárních)
- uznání přínosu, významu díla v rámci daného vědního oboru
- poukázat na hlavní přednosti či nedostatky v argumentaci, výběru dat, zacházení s pojmovým aparátem
- zhodnotit práci po formální stránce, včetně úpravy (obrazové přílohy)
- hodnocení z jazykového hlediska (stylistika, gramatika, přehlednost a struktura textu), práce s poznámkovým aparátem, citacemi
- konfrontace s vlastními názory recenzenta na danou problematiku
- zasadit práci do rámce dosavadní tvorby autora, v rámci jeho vědeckého vývoje
- konečný soud, stručné shrnující hodnocení na závěr

Zásady recenzenta

- mít úctu k odvedené práci druhého
- nenechat se strhnout k unáhleným soudům
- napsat dobrou recenzi není snadné

Odborný text

- uzavřený slohový útvar, jehož hlavním účelem je odborná komunikace v rámci vědního oboru
  - jeho funkce je odborně sdělná a vzdělávací

Odborný text

- nelze psát bez představy o tom, jak odborný text vypadá
  - poznání odborného rámce, získávání zkušeností
  - aktivní a efektivní čtení, porozumění, pochopení
- četba odborných textů, kritický přístup k nim a schopnost jejich vlastní produkce je jedním z účelů vzdělání na VŠ
- publikování vlastních odborných textů – prokázání schopností a dovedností získaných během studia formou závěrečné práce

Vlastnosti odborného textu

- logická, čtenáři srozumitelná struktura
- vědecká metoda (analýza, syntéza, indukce, dedukce, srovnání ...)
- využití dosavadního poznání (citace, parafráze)
- předkládat názory autora
- použitý vědecký citační a poznámkový aparát

Odborný text

- **plynulý a logický** x kusý a chaotický
- **jazyk přiměřeně náročný** x jazyk příliš lehký
- **používání** x nadužívání odborných pojmů
- **vyjádření autora zřetelná a přesná** x nejasná a matoucí
- **tvrzení doloženo** x nejasné teze

Žánry odborného textu

- Teoretický odborný styl
  - vědecké texty určené pro komunikaci v rámci jednotlivých vědních oborů
- Populárně odborný styl
  - poznatky vědy zpřístupňuje široké veřejnosti
- Učební styl
  - texty didaktické, směřující čtenáře k poznání, cílem je něco se naučit

Studijní účely

- seminární práce, referát, esej...
- pomocné texty: anotace, abstrakt, klíčová slova...
- kvalifikační práce
  - vede k získání akademického titulu
    - bakalářská práce (Bc.)
    - magisterská práce (Mgr. nebo Ing.)
    - rigorózní práce (PhDr., JUDr., RNDr.)
    - dizertační práce (Ph.D.)
    - habilitační práce (doc.)

Publikační účely

- úvodník
- odborná stat' (vědecký článek, studie)
- výzkumné sdělení
- přednáška
- diskuse, polemika, zpráva
- recenze, kritika ...

Výběr tématu

- *„Kdo chce psát diplomovou práci, musí si najít takové téma, které je schopen zpracovat.“*

- Téma odpovídá zájmům studenta a navazuje na absolvované studijní předměty, na přečtené knihy, vychází ze studentova politického, náboženského a kulturního přesvědčení a interpretace světa.
- Prameny nutné pro zpracování práce jsou dostupné.
- Zpracovatelnost tématu odpovídá kulturní vyspělosti uchazeče a jeho schopnosti vzhledem k věku, zkušenostem a znalostem některé problémy chápat a interpretovat.
- Metoda použitá při zpracování tématu odpovídá zralosti studenta, navazuje na metody vyučované a prakticky zkoušené ve výuce nebo se opírá o znalosti a dovednosti nabyté četbou či praxí.

Téma odborné práce

- odpovídá studijním, odborným a lidským zájmům autora
- znalosti o tématu usnadní počáteční orientaci
- původní, dosud nezpracované, originální
  - Ještě to nikdo nikdy nenapsal? Konzultujte!
- zpracované, autor k němu přistoupí z jiného úhlu, použije nové prameny, dojde k jiným závěrům
  - Jiný pohled? Nový objev? Nepoužitý pramen? Konzultujte!

Výběr tématu

- dostatečná časová rezerva
  - o tématu přemýšlet v předstihu
- jazyková vybavenost
  - pro historická témata nutná němčina, případně latina
- tematické okruhy zadávané jednotlivými obory
  - vyvěšené na oborových webech
    - obecné okruhy
    - konkrétní témata

Výběr tématu

- vlastní téma
  - je třeba dobře promyslet obsahovou náplň a cíle
  - podložit obsáhlejšími rešeršemi
- pramenná základna
  - znalost archivní sítě www.cesarch.cz
  - zahraniční prameny = zahraniční cesty
- konzultovat s vybraným vedoucím práce

Téma

---

1. dostatečně nosné a zajímavé

- poskytuje dostatek
  - prostoru k vyjádření
  - možností pro myšlený rozsah práce

2. pro autora zábavné

- vyžaduje množství času
- je třeba se tématu věnovat do hloubky

3. použitelné i do budoucna

- možnosti navazujícího bádání
- profesní směřování

4. použitelné při hledání práce

- lze zpracovat téma zadané příštím zaměstnavatelem

5. otevírá možnosti dalšího studia

- magisterské či následně doktorské studium

Konzultace a termíny

důležitá konzultace s vedoucím práce / školitelem

-
- vybrat vedoucího práce
    - volba vyplývá z oborové specializace pro vybrané téma
    - seznámit se s jeho přístupem, formou komunikace
    - poznat jeho metody při vedení práce
  - konzultovat s ním téma
    - téma zúžit, upravit, rozšířit dle jeho rady
    - domluvit s ním časovou osu tvorby a odevzdávání částí práce
    - většinou je nejprve vyžadován úvod a seznam zdrojů

Konzultace, termíny a rady

- nenechávat vše na poslední chvíli
- zjistit si všechny termíny spojené s odevzdáváním práce
  - žádaný rozsah, citační pravidla
    - (ČČH, ČMM, AČ)
- konzultovat a mluvit o tématu s ostatními odborníky a kolegy

Téma – výzkumné otázky

- **základem práce by měla být jasně formulovaná teze**
  - **identifikace problému**
  - **definice problému**
    - popis nevyřešené, nevyjasněné či sporné situace
  - **výzkumná otázka / otázky**
    - tvrzení, na které hledáme odpověď v souvislosti s problémem
  - **soupis několika vět k tématu**

Téma – výzkumné otázky

- promýšlení výzkumných otázek vede k vytčení klíčových pojmů, množiny výrazů, které použijeme při vyhledávání podkladů k práci
  - pojmy obecné
  - pojmy konkrétní
  - využití synonym

Vyhledávání podkladů

- prohledat literaturu v katalogích a databázích knihoven

  - www.mzk.cz; www.nkp.cz; zahraniční knihovny
- projít on-line vědecké zdroje – databáze MU
  - <https://ezdroje.muni.cz/>
- informovat se o možnostech získání potřebných publikací
- projít možnou pramennou základnu v ostatních paměťových institucích
  - archivech www.cesarch.cz
  - muzeích www.museum.cz
  - památkových ústavech www.npu.cz
  - galeriích, výzkumných ústavech...

Specifikace tématu

- dostatek informací
  - téma zúžíme - specifikujeme
- nedostatek informací
  - téma rozšíříme – zobecníme
- k rozšíření či zúžení použijeme
  - časové období
  - geografické určení
  - specifické aspekty problému
  - zasazení do širšího kontextu
- problematické téma
  - zkuste přeformulovat výzkumnou otázku

Obecné rady

- formulace myšlenek musí být srozumitelná
  - musí jim rozumět autor i čtenář

- v textu nepoužívat slova, kterým autor nerozumí
- používat citace z knih, které měl autor k dispozici
- vyvarovat se nadužívání módních slov, která do jazyka odborného textu nepatří
- odborné texty jsou nejčastěji psány v 1. osobě množného čísla, tedy „my“
- užívat spisovné češtiny a mít po ruce Pravidla českého pravopisu
- při shromažďování podkladů si důkladně psát odkazy na později citované texty či uložení použitých pramenů
- důsledně citovat dle požadovaných citačních pravidel
- poznámky psát jako celé věty: začínají velkým písmenem a končí tečkou

Shrnutí

- Přemýšlejte o tématu v dostatečném předstihu
    - hledání nápadů, čtení, archivace
-
- Relevantní a dostupné podklady jsou základ
  - Skutečně vás tohle téma zajímá?
  - Diplomka jako brána do profesního života
  - Zkonzultujte téma ještě před závazným přihlášením
  - Zdroje, citace
  - Proveďte si test:
  - https://kuk.muni.cz/inforum/2009/obecna_pravidla.html

Literatura k tématu

- Kolektiv autorů: *Úvod do studia dějepisu 1. díl*, Brno 2014. (online verze ke stažení <https://digilib.phil.muni.cz/data/handle/11222.digilib/130405/monography.pdf>, citováno 19. 2. 2019)
- *Od abstraktu do závěrečné práce: jak napsat diplomovou práci ve společenskovědních a humanitních oborech: praktická příručka*. Edited by Helena Kubátová - Dušan Šimek. 4., přeprac. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 90 s. ISBN 978-80-244-1589-5.
- KŘOVÁČKOVÁ, Blanka; SKUTIL, Martin. *Jak napsat seminární a závěrečné práce ve společenských vědách*. Vyd. 1. Hradec Králové : Gaudeamus, 2009. s. ISBN 9788070418635.
- POKORNÝ, Jiří. *Úspěšnost zaručena: jak efektivně zpracovat a obhájit diplomovou práci*. Vyd. 1. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2004. 207 s. ISBN 80-7204-348-X.
- ECO, Umberto a Ivan SEIDL. *Jak napsat diplomovou práci*. Olomouc: Votobia, 1997. 271 s. ISBN 80-7198-173-7.

- ČMEJRKOVÁ, Světla, Jindra SVĚTLÁ a František DANEŠ. *Jak napsat odborný text*. Vyd. 1. Praha: Leda, 1999, 255 s. ISBN 80-85927-69-1.
- ŠANDEROVÁ, Jadwiga a Alena MILTOVÁ. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005, 209 s. ISBN 80-86429-40-7.
- www.archive.org
- <https://ezdroje.muni.cz/>
- www.biblio.hiu.cas.cz
- www.aleph.nkp.cz
- <https://theses.cz/>
- Kurz práce s informacemi – Masarykova univerzita
http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/ff/js07/informace/materialy/kurz_prace_s_informacemi.html#01